

Motion till riksdagen 2009/10:A392

av Ulf Holm m.fl. (mp)

Utgiftsområdena 13 Integration och jämställdhet och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Sammanfattning

Miljöpartiet de gröna anser att arbetsmarknadspolitiken främst ska syfta till att förena människors rätt till arbete och arbetsmarknadens behov av kvalificerad arbetskraft.

Vi kan konstatera att regeringens arbetsmarknadspolitik inte varit tillräckligt träffsäker. Det gäller i det uppkomna läget med ekonomi- och jobbkris men också under högkonjunkturen fanns det mycket i övrigt att önska. Det gäller i synnerhet trygghetssystemen.

Regeringens drastiska försämringar av arbetslöshetsförsäkringen har fått mycket allvarliga konsekvenser. En halv miljon människor har lämnat försäkringen och ytterligare tiotusentals, främst unga människor som nyligen inträtt på arbetsmarknaden, har avstått medlemskap i arbetslöshetsförsäkringen. Många av dessa har hamnat i mycket svåra ekonomiska förhållanden vid arbetslöshet.

Det är bland annat mot denna bakgrund som Miljöpartiet föreslår en omfattande reformering av trygghetssystemen. Vi vill ha en arbetslivstrygghet som omfattar alla i arbetskraften och som solidariskt finansieras via skattesystemet. I arbetslivstrygghetsförsäkringen bakar vi samman den nuvarande arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen, vilket bland annat motverkar det nuvarande problemet med att många hamnar mellan de bägge systemens stolar.

För att klara omställningen till ett hållbart samhälle krävs både fortsatt strukturomvandling av svensk ekonomi i hållbar riktning, och att nya jobb skapas. Miljöpartiet ser tre viktiga områden som är fortsatt högprioriterade för den gröna omställningen av samhället och som samtidigt kommer att skapa sysselsättning och nya jobb:

Fel! Okänt namn på

- ? Genom utvecklingen av ny, renare, effektivare teknik och teknologier som leder till en hållbar omställning av produktionen kan näringslivet utvecklas och ny sysselsättning, export och ekonomisk utveckling skapas.
- ? Ett bättre och ansvarsfullare nyttjande av Sveriges naturresurser leder till fler ekologiskt hållbara jobb. Genom att förvalta naturresurserna bättre kan nya jobb skapas inom traditionella gröna näringar som skogen och jordbruket.
- ? En fortsatt ekologiskt klimathållbar omvandling av infrastruktur, bostäder och energiförsörjning kommer att generera nya jobb samtidigt som det leder till ett hållbarare samhälle.

Miljöpartiets konkreta förslag på området, miljö ger jobb, finns i huvudsak i våra kommittémotioner för utgiftsområdena 21, 22 och 24.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Förslag till riksdagsbeslut	4
Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet	5
En politik för lika rättigheter	5
Organisationsstöd	5
Diskrimineringsombudsmannen	5
Antidiskrimineringsklausuler	6
Hbt-kompetens i vården	6
Centrum mot rasism	6
Antidiskrimineringsbyråerna för insamlande av statistik	6
Kommunersättningar vid flyktmottagande	7
Jämställdhetssatsningar	7
Sammanfattning av anslagsförändringar utgiftsområde 13	8
Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	9
En reformerad arbetslöshetsförsäkring	9
80 procent i 300 dagar	9
Höjt tak i arbetslöshetsförsäkringen	9
Återinför studerandevillkoret	10
Nej till utförsäkring från sjukförsäkringen	10
Nej till arbetslöshetsavgift	11
Arbetsmarknadspolitik för dem längst bort från arbetsmarknaden	11
Arbetsmarknadspolitiska program	11
Rödgrönt program för jobb, utbildning och praktik till unga	11
Företags- och utbildningsvikariat – en ny start, en ny chans	12
Friår	14
Stöd för start av näringsverksamhet	15
Socialt företagande	15
Access	16
Alternativa arbetsförmedlingar	16
Ett bättre arbetsliv	17
Ökat anslag till Arbetsmiljöverket	17
Arbetslivsinstitutet	17
Sammanfattning av anslagsförändringar utgiftsområde 14	18

Fel! Okänt namn på

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet.

Anslag	Anslagsförändringar (miljoner kronor)		
	2010	2011	2012
1:2	Kommunersättningar vid flyktingmottagande	150	150
2:1	Diskrimineringsombudsmannen	20	20
2:2	Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	89	91
3:1	Särskilda jämställdhetsåtgärder	365	365
Summa för utgiftsområdet		109	626

2. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

Anslag	Anslagsförändringar (miljoner kronor)		
	2010	2011	2012
1:2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	-316	297
1:3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	1 470	1 470
2:1	Arbetsmiljöverket	50	50
2:6	Arbetslivsinstitutet	50	50
	Livsinriktad rehabilitering	500	500
Summa för utgiftsområdet		1 754	2 367

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbetslöshetsavgifter bör avskaffas och ersättas med ett system som solidariskt utjämnar avgifterna till arbetslöshetsförsäkringen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det behövs insatser för information, kunskapsutveckling, samordning och kompetensutveckling samt en översyn av relevanta lagar och regler vad gäller socialt företagande.¹
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Accessprojektet kan finansieras inom ramen för anslag 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att staten, inom ramen för anslag till arbetsförmedling, ska ge ekonomiskt stöd till arbetsförmedlingar som drivs av kollektivavtalslutande parter på arbetsmarknaden.

¹ Yrkande 4 hänvisat till NU.

Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet

En politik för lika rättigheter

Alla har inte samma rättigheter och möjligheter att verka i vårt samhälle. I statistiska granskningar av arbetsmarknaden, den politiska arenan och brottsutsattheten framträder uppenbara olikheter mellan olika grupper. Än tydligare blir skillnaderna i människors egen upplevelse av samhället. Om man tar sig tid att lyssna på människors berättelser – om fruktlös jakt på arbete, om sexistiska kränkningar i form av ord, tafs och våld, om timplånga sökande efter ett kafé där rullstolen kommer in – så kan man omöjligt hävda att Sverige är ett jämställt eller jämlikt land att leva i.

Politiken mot diskriminering behöver skärpas och utvecklas. Framför allt måste vi säkra att människor som diskriminerats har reell möjlighet att få kompensation och upprättelse.

Nu är tid att gå vidare och utveckla en politik som inte begränsas till ett strikt antidiskrimineringsperspektiv. Vår politik för lika rättigheter bygger på insikten om att formell likabehandling inte räcker. Mötet mellan människors olika förutsättningar och samhällets normer innebär att varje sammanhang måste granskas ur de utsatta gruppernas perspektiv.

Miljöpartiet har drivit att det måste finnas en politik mot diskriminering och fått gehör för att stöd ges för lokalt antidiskrimineringsarbete, ett ökat stöd till de tidigare olika ombudsmännen, samt andra diskrimineringsåtgärder. Miljöpartiets samlingsnamn för denna politik benämner vi en politik för lika rättigheter. Nedan sammanfattas de budgetpåverkande förslagen.

Organisationsstöd

En nödvändig del av ett samhälle som strävar efter lika rättigheter är att utsatta grupper har förutsättningar att själva formulera sitt perspektiv och att aktivt påverka samhället. Endast de som själva drabbas av samhällets normer kan beskriva vad det innebär och vilka åtgärder som behöver vidtas. Staten bör därför säkra ett långsiktigt stöd till företrädare för handikapporganisationerna, RFSL och andra företrädare för HBT-personer samt kvinnors organisation. För detta arbete avsätts 70 miljoner kronor årligen.

Diskrimineringsombudsmannen

Myndighetens arbetsområde är stort och mycket omfattande och Diskrimineringsombudsmannen, DO, utför utifrån sina förutsättningar ett bra arbete. Trots det finns oroande tendenser i vårt land, liksom i våra grannländer, som tyder på att såväl rasism som homofobi får ökat fotfäste. Organisationer och politiska partier som i sina program uttalar förakt för de i diskrimineringslagen fastställda diskrimineringsgrunderna växer sig starkare.

Även utvärderingarna av myndigheters arbete mot diskriminering visar på ett fortsatt behov att identifiera effektiva åtgärder mot diskriminering. Det

Fel! Okänt namn på

gäller särskilt hur strategier bör utformas och genomföras för att ickediskrimineringsperspektivet ska genomsyra verksamheterna.

Mot denna bakgrund menar vi att anslaget till Diskrimineringsombudsmannen bör höjas med 20 miljoner kronor per år 2010, 2011 och 2012, i jämförelse med regeringens förslag.

Antidiskrimineringsklausuler

Erfarenheter från bland annat USA visar att antidiskrimineringsklausuler är ett kraftfullt verktyg för att åstadkomma förändringar i arbetslivet. I enlighet med förslaget i *Det blågula glashuset*, SOU 2005:56, bör regeringen anta en förordning som innebär att en sådan ska tillämpas i alla statliga upphandlingar. Regeringen bör också säkerställa att klausulerna följs upp, så att en reell press sätts på de upphandlande företagen. En funktion för att stötta myndigheterna i arbetet bör inrättas i Finansdepartementet. DO bör ges motsvarande uppdrag för kommunernas upphandling. För detta arbete avsätter Miljöpartiet 5 miljoner kronor per år 2010–2012.

Hbt-kompetens i vården

Som vårdtagare är man i regel i en utsatt position. Samtidigt spelar bemötandet från vårdpersonalen stor roll för behandlingsresultatet. Om inte vårdapparatens förmår att möta alla på ett korrekt och inkluderande sätt innebär det att en stor del av befolkningen i praktiken har sämre rätt till sjukvård än majoriteten. Det gäller inte minst på ungdoms- och mödravårdsmottagningar, där kunskapen om situationen för till exempel Hbt-personer eller personer med utländsk bakgrund kan vara bristfällig. Socialstyrelsen bör därför ges ett särskilt uppdrag att säkerställa likarättskompetensen inom vården. För detta arbete avsätter Miljöpartiet 6 miljoner kronor årligen 2010–2012.

Centrum mot rasism

Centrum mot rasism ska som en paraplyorganisation samla de etniska minoritetsorganisationerna och andra frivilligorganisationer som arbetar mot rasism och främlingsfientlighet. Funktionen är betydelsefull, såväl för landets organisationer som för staten. Motsvarande konstruktion finns för exempelvis ungdomsorganisationer, handikapporganisationer och inom idrottsrörelsen. Även om Centrum mot rasism dragits med svårigheter har det en oumbärlig roll att spela och har alla förutsättningar att, med en säkrad stabil och långsiktig finansiering, fylla den funktionen. Vi tillför 3 miljoner kronor 2010 för att Centrum mot rasism ska kunna fortsätta sin verksamhet. Anslaget ökar därefter till 5 miljoner kronor årligen 2011 och 2012.

Antidiskrimineringsbyråerna för insamlande av statistik

Resurser bör tillföras antidiskrimineringsbyråerna för att de ska kunna föra statistik som möjliggör jämförelser över tid och mellan olika delar av landet.

För att möjliggöra detta avsätter vi 5 miljoner kronor årligen 2010–2011.

Kommunersättningar vid flyktningmottagande

Miljöpartiet menar att det är viktigt att fler kommuner solidariskt delar det nationella ansvaret för flyktningmottagande. Vi blir alltmer bekymrade över en situation där ett fåtal kommuner tar emot allt fler flyktingar medan andra kommuner inte tar emot någon. Vi tror inte att det är bra för den enskilde flyktingen som kommer till Sverige.

Miljöpartiet föreslår att anslaget, Kommunersättningar vid flyktningmottagande, tillförs 150 miljoner kronor per år 2011 och 2012, utöver vad regeringen föreslår. Med gällande prognos för mottagande av flyktingar innebär tillskottet ungefär 10 000 kronor per mottagen flykting.

Jämställdhetsåtgärder

Regeringen anslår 400 miljoner kronor 2010 för särskilda jämställdhetsåtgärder. För tiden därefter, 2011 och 2012, föreslår regeringen att anslaget minskas med 365 miljoner kronor till 35 miljoner kronor årligen.

Miljöpartiet anser inte att det är dags att minska anslaget för särskilda jämställdhetsåtgärder, eftersom det fortfarande finns mer att göra för att främja en god jämställdhet. Vi satsar pengar under 2011 och 2012 för att kompensera för regeringens minskade anslag. Vidare omfördelar vi regeringens pengar under 2010–2012 till åtgärder som vi tycker bör ha högre prioritet.

För att främja en stärkt styrning, kontinuerlig uppföljning, samordning samt kunskapsspridning behövs ett särskilt jämställdhetsråd med denna uppgift. Genom ökad samordning, omvärldsbevakning, utbildning, kunskapsutveckling, informationsspridning samt stöd för jämställdhetsintegrering kan jämställdhetspolitiken utvecklas på ett starkare och mer effektivt sätt.

Miljöpartiet vill att ytterligare medel tillskjuts kvinnojourerna som genomför ett viktigt arbete för kvinnofrid i samhället genom stöd för våldsutsatta kvinnor och barn. Kvinnojourerna är de som har längst erfarenhet av att arbeta med våldsutsatta kvinnor och barn i Sverige och behöver särskilt stöd för sitt arbete.

Det behövs satsningar mot våld som sker i hederns namn. Bristen på skyddade boenden för tjejer och kvinnor måste motverkas genom att staten tar ett särskilt ansvar för detta.

Forskning om mäns våld behöver ytterligare särskilda medel. Mäns våld är en fråga som ofta separeras utifrån vem som är brottsoffret, men det faktum att ett maskulint beteendemönster innehåller våld måste problematiseras ytterligare och kunskapen om detta måste spridas. Dessutom behöver utvärderingar av den verksamhet som i dag bedrivs mot våldsamt och aggressivt beteende hos män ytterligare stöd. En särskild nationell jourtelefon för män som söker stöd i en kris, för stöd mot ett våldsamt och aggressivt beteende behöver inrättas. Organisationer som fokuserar på att ge professionellt stöd till män med aggressionsproblem och våldsbeteende behöver ytterligare medel.

Fel! Okänt namn

Sammanfattning av anslagsförändringar utgiftsområde 13

		Anslagsförändringar (miljoner kronor)		
Anslag		2010	2011	2012
1:2	Kommunersättningar vid flyktingmottagande		150	150
2:1	Diskrimineringsombudsmannen	20	20	20
2.:2	Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	89	91	91
3:1	Särskilda jämställdhetsåtgärder		365	365
Summa för utgiftsområdet		109	626	626
Specifikation av anslag 2:2		2010	2011	2012
	Antidiskrimineringsklausuler	5	5	5
	Organisationsstöd	70	70	70
	Hbt-kompetens i vården	6	6	6
	Centrum mot rasism	3	5	5
	Antidiskrimineringsbyråerna för insamlande av statistik	5	5	5
Specifikation av anslag 3:1		2010	2011	2012
<i>Omprioriteringar och tillägg i anslag</i>				
	Jämställdhetsråd	120	120	120
	Stöd till kvinnojourer	100	100	100
	Nationell jourtelefon för män, stöd i kris och våldsbeteende	20	20	20
	Professionella kriscentrum för män	30	30	30
	Våld i hederns namn, skyddade boenden	20	20	20
	Informationssatsning våld i samkönade relationer	20	20	20
	Utbildning av vårdpersonal, våld i relationer	20	20	20
	Forskning om mäns våld och utvärdering av stödinsatser för våldsamma män	20	20	20
	Parlamentarisk arbetsgrupp för män och jämställdhet	10	10	10
	Stöd till organisationer som arbetar mot mäns våld	40	40	40
Delsumma		400	400	400

Miljöpartiet vill höja kommunersättningen vid flyktingmottagande. Vi satsar också på kraftigt förstärkta insatser mot diskriminering genom att tillföra medel till ett flertal projekt och åtgärder. Miljöpartiet föreslår att anslaget Särskilda jämställdhetsåtgärder höjs med 365 miljoner kronor 2011 och 2012 i jämförelse med regeringens förslag, samtidigt omprioriterar vi bland de projekt som de nuvarande pengarna går till.

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

En reformerad arbetslöshetsförsäkring

När regeringen för cirka tre år sedan förändrade reglerna för att ha rätt att ta del av arbetslöshetsförsäkringen möttes förslagen med all rätt av starka och omfattande protester. Åtgärderna var orättvisa och i en del fall obegripliga, särskilt som regelförändringarna i en del fall helt uppenbart motverkar det som regeringen säger sig grunda sin politik på, arbetslinjen.

Regeringen har genomfört kraftiga försämringar för deltidsarbetslösas möjlighet att ta del av arbetslöshetsförsäkringen. Samtidigt avvisar regeringen kravet om att heltidsanställning ska vara norm på den svenska arbetsmarknaden. Med det klargörs regeringens inställning att det är löntagarna som ska betala arbetsgivares ovilja att anställa på heltid.

När antalet ersättningsdagar sänks från 300 till 75 vid deltidsarbetslöshet slår det särskilt hårt mot kvinnor då deltidsarbetet är mer utbrett bland kvinnor än män. Med det blir deltidsarbetet en ännu värre kvinnofälla än det varit tidigare då det kommer att leda till ytterligare lägre inkomster som i sin tur leder till lägre ersättningar i socialförsäkringssystemet och pensionsutbetalningar för kvinnor. Vi kan med det konstatera att regeringen fortsätter på den inslagna vägen, en icke jämställd arbetsmarknadspolitik.

80 procent i 300 dagar

Regeringen har genomfört att ersättningen från arbetslöshetsförsäkringen trappas ner från 80 till 70 procent av tidigare dagsförtjänst redan efter 200 ersättningsdagar. Vi menar att nertrappningen är allt för snabb. Det gäller särskilt med tanke på att den kärva arbetsmarknaden innebär att det för många är svårt att snabbt skaffa ett nytt jobb.

Miljöpartiet föreslår att arbetslöshet med a-kassa ska berättiga till en ersättning motsvarande 80 procent av tidigare dagsförtjänst i 300 ersättningsdagar. För personer med barn gäller 80 procent av lönen i 450 dagar. Till detta anslår vi 500 miljoner kronor årligen 2010, 2011 och 2012 utöver vad regeringen föreslår.

Höjt tak i arbetslöshetsförsäkringen

I Miljöpartiets förslag om arbetslivstrygghet slår vi samman den nuvarande arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen. Mot den bakgrunden och det faktum att endast cirka 25 procent av försäkringskollektivet i arbetslöshetsförsäkringen når upp till 80 procents ersättning vid arbetslöshet föreslår vi att takbeloppet för ersättningen höjs från 680 kronor till 780 kronor per ersättningsdag. Det ska ses som ett första steg mot målet att 80 procent av arbetslösa med a-kassa ska ha en ersättning som motsvarar 80 procent av lönen. För detta anslås 3,7 miljarder kronor år 2012.

Fel! Okänt namn nå

Återinför studerandevillkoret

Möjligheten att kvalificera sig för arbetslöshetsförsäkringen genom studier, studerandevillkoret, har avskaffats. Det betyder att övergången mellan högskoleutbildning och inträde på arbetsmarknaden försvåras. Det är olyckligt då studierna som regel syftar till att ta sig ut till "rätt jobb".

Slopandet av studerandevillkoret leder också till ökade kostnader för kommunerna då många studenter som avslutat studierna, som söker jobb men ännu inte fått något, tvingas söka kommunalt försörjningsstöd då de inte har rätt till ersättningen från a-kassan.

Miljöpartiet föreslår att studerandevillkoret i arbetslöshetsförsäkringen återinförs från och med 2011. Av denna anledning ökar vi anslaget med 1 miljard kronor årligen 2011 och 2012.

Nej till utförsäkring från sjukförsäkringen

Miljöpartiet har uppfattningen att mer måste göras för att alla i arbetskraften ska ha chans till ett jobb på arbetsmarknaden. Vi vill ha en flexibel arbetsmarknad som är utformad och organiserad på ett sätt som tar tillvara allas möjlighet att delta utifrån sina förutsättningar. Mot den bakgrunden har Miljöpartiet ställt sig mycket positivt till att man nu kan pröva att arbeta utan att förlora sin beviljade sjukersättning. Förutsättningarna har förbättrats för samverkan mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen till stöd för den försäkrades återgång i arbete, vilket vi anser vara bra.

Andra förändringar har vi varit mer tveksamma till. En rehabiliteringskedja med fasta tidsgränser för prövning av arbetsförmågan har införts. Miljöpartiet är särskilt kritiskt mot att prövningen av arbetsförmågan ska ske mot hela arbetsmarknaden redan efter sex månader.

På grund av förändringar i sjuk- och aktivitetsersättningen beräknas 32 000 färre personer få ersättning från Försäkringskassan 2010. Ytterligare 22 000 personer utförsäkras på grund av att möjligheten till förlängd sjukpenning (den så kallade borte gränsen) begränsas.

Miljöpartiet anser att 80-procentsnivån i sjukförsäkringen ska gälla under hela ersättningsperioden och att den så kallade borte gränsen för ersättning avskaffas. Det innebär att färre personer blir utförsäkrade från Försäkringskassan och får till följd att färre behöver aktivitetsstöd inom arbetsmarknadspolitik. Det innebär att kostnaderna minskas med 816 miljoner kronor 2010, 1 203 miljoner kronor 2011 och 1 201 miljoner kronor 2012, vilket redovisas i specifikationen av anslaget 1:2.

Samtidigt menar vi att det krävs mer rehabiliteringsinsatser till alla dem som överförs från Försäkringskassan till Arbetsförmedlingens ansvarsområde och föreslår 500 miljoner kronor per år 2010 och 2011 till rehabiliteringsinsatser.

Nej till arbetslöshetsavgift

Regeringen har infört en arbetslöshetsavgift och med den ersatt den förhöjda finansieringsavgiften för arbetslöshetskassorna. Avgiften är 33 procent av kassornas utbetalningar av inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning.

Införandet av arbetslöshetsavgifter betyder att avgiften till a-kassan höjts för dem som jobbar i branscher med hög arbetslöshet medan de som jobbar i branscher med låg arbetslöshet får lägre avgifter. Det handlar alltså om att straffa det kollektiv som jobbar i osäkra branscher medan man gynnar dem som är på säker mark.

Miljöpartiet föreslår att systemet med arbetslöshetsavgifter avskaffas och ersätts med ett system som solidariskt utjämnar avgifterna till arbetslöshetsförsäkringen.

Arbetsmarknadspolitik för dem längst bort från arbetsmarknaden

Arbetslösheten ökar drastiskt och för dem som redan tidigare stod långt från arbetsmarknaden är situationen nu än svårare. Denna grupp behöver särskilda insatser från samhällets sida, och i en takt som passar dem utifrån de olika förutsättningar denna grupp har. Anledningarna till långtidsarbetslösheten kan ju vara många.

Miljöpartiet anser att långtidsarbetslösa måste prioriteras när det gäller arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Svenska för invandrare (sfi) måste ses över eftersom kvaliteten på utbildningen skiljer sig mycket åt mellan olika kommuner.

Arbetsmarknadspolitiska program

Regeringen föreslår mot bakgrund av jobbkrisen ökade arbetsmarknadsåtgärder i form av ”lyft”, coaching, arbetspraktik och praktisk kompetensutveckling till en sammanlagd kostnad av 2,9 miljarder kronor. Utan att gå in på detaljer och enskildheter anser vi att det är rimliga åtgärder. Allt detta, om än under andra namn och delvis andra villkor, har ju prövats under tidigare arbetslöshetskriser. Då kallade den dåvarande borgerliga oppositionen ironiskt nog det hela för förvaringsåtgärder för att dölja utanförskapet.

Miljöpartiet anser emellertid att det behövs ytterligare åtgärder inom såväl utbildningen som i arbetsmarknadspolitiken.

Rödgrönt program för jobb, utbildning och praktik till unga

Tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet lanserar vi ett fempunktsprogram för att minska arbetslösheten för unga. Vi menar att alla goda krafter i samhället måste mobiliseras. Att skapa möjligheter och en ljusare framtidsbild för dagens unga generation är en nyckel för att klara framtidens utmaningar. Ungar måste få chansen så att de kan växa och bidra med sin fulla

Fel! Okänt namn på

potential. Därför föreslår vi ett program i fem punkter för att minska ungdomsarbetslösheten:

1. Jobbstart för unga
2. Ungdomslyft
3. Fler möjligheter till jobb, utbildning och praktik – och krav på utbildning efter ett års arbetslöshet
4. Fler platser i KY och högskola – och bättre kvalitet
5. Snabbare övergång från studier till arbete.

Främst rör det sig om satsningar på utbildnings- och praktikplatser. Antalet platser och kostnaderna för dessa sammanfattas i tabellerna nedan.

Tabell 1 Fler jobb, utbildning och praktikplatser (antal, avvikelse från regeringen)

	2010	2011	2012
Ungdomslyft – fler platser på komvux och folkhögskolor riktat till arbetslösa ungdomar	10 000	10 000	5 000
Jobbutbildning till unga	2 500	2 500	1 250
Lärlingsplatser	3 000	3 000	1 500
Förstajobbetavdrag	4 000	4 000	2 000
Fler platser på högskolan	2 500	2 500	10 000
Fler platser på KY (yrkeshögskolan)	700	1 000	1 000
Praktik i statliga myndigheter	1 800	1 800	0
Traineeprogram i välfärden	1 500	1 500	0
Summa	26 000	26 300	20 750

Tabell 2 Kostnader (miljoner kronor, avvikelse från regeringen)

	2010	2011	2012
Ungdomslyft – platser	500	500	250
Nytt studiestöd för arbetslösa ungdomar som läser på komvux (ungdomslyftsersättning)	150	150	75
Jobbutbildning till unga	375	375	190
Lärlingsplatser	300	300	150
Förstajobbetavdrag	400	400	200
Bättre stöd till unga med funktionsnedsättning	25	25	25
Fler platser på högskolan, inklusive studiemedel	210	210	850
Kvalitetssatsning i högskolan	400	400	400
Fler platser på KY (yrkeshögskolan), inklusive studiemedel	70	100	100

Utgifterna fördelas över flera utgiftsområden, inom utgiftsområde 14 satsar vi 2 170 miljoner kronor årligen under 2010 och 2012.

Företags- och utbildningsvikariat – en ny start, en ny chans

Vi menar att det måste utvecklas fler vägar in på arbetsmarknaden för framför allt arbetslösa ungdomar och långtidsarbetslösa och att det samtidigt måste

skapas fler vägar för dem som arbetar med att utvecklas och skapa sig nya möjligheter.

Genom två nya program, företagsvikariatet och utbildningsvikariatet, vill vi skapa möjlighet för dem som arbetar att ta tjänstledigt för att utveckla sin entreprenörsanda och starta företag eller kompetensutveckla sig samtidigt som arbetslösa kommer in på arbetsmarknaden genom de vikariat som skapas.

Behovet av riktiga jobb är stort. Allt längre arbetslöshetstider för människor är mycket destruktivt. Allt måste göras för att växla in främst arbetslösa ungdomar och långtidsarbetslösa och ge dem riktig kontakt med arbetsmarknaden för att inte riskera permanent utslagning. Om arbetslösa personer kan få möjlighet att komma in på riktiga vikariat stärks deras möjligheter på arbetsmarknaden, och chansen är större att de vid nästa högkonjunktur kan ta plats på den reguljära arbetsmarknaden.

Samtidigt är behovet av vidareutbildning och kompetensutveckling för dem som arbetar fortsatt viktigt. Vår ekonomi förändras i alla snabbare takt, en kontinuerlig strukturomvandling pågår och behovet av att fylla på med ny kunskap och erfarenhet för att kunna fortsätta att utvecklas är stort.

Även behovet av nya företagare är stort. Människor som arbetat under några år i en bransch har ofta goda förutsättningar att utveckla produkter och företag inom sin bransch. Vi menar att fler borde ges möjlighet att starta företag på det sättet, och då stärker vi både konkurrenskraft och utvecklar möjligheter till fler jobb.

Miljöpartiet föreslår mot denna bakgrund två nya program, företagsvikariatet och utbildningsvikariatet.

Miljöpartiet föreslår att det skapas sammanlagt 10 000 platser i programmen företagsvikariatet och utbildningsvikariatet som finansieras med 770 miljoner kronor per år 2010 och 2011 under anslaget för kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser.

Utbildningsvikariat

Syftet med reformen är att främja rörlighet och inträde på arbetsmarknaden för långtidsarbetslösa samtidigt som det ger en reell möjlighet till kompetensutveckling/omskolning till dem som redan arbetar. Det blir allt viktigare för människor även med högre utbildning att fylla på sina kunskapar och kompetensutveckla sig under sitt yrkesverksamma liv. Trots att behoven är stora är det dock fortfarande ganska svårt att få till stånd ordentlig kompetensutveckling mitt i livet.

Regler för utbildningsvikariatet

- ? Möjlighet till ledighet med motsvarande 85 procent av ersättningen ifrån arbetslöshetsförsäkringen medges för studier om samtidigt en arbetslös går in och vikarierar för den studielediga.
- ? Studier måste bedrivas på studiemedelberättigad utbildning på heltid och minst hälften av poängen måste avslutas under ledighetsperioden.
- ? Studier måste omfatta minst tre månader och max ett år.
- ? Arbetsgivaren måste godkänna vikarien.

Fel! Okänt namn på

- ? Ledighet för studier ges till personer mellan 30 och 60 år.
- ? Prioriterade grupper för vikariaten är arbetslösa ungdomar och långtidsarbetslösa.

Företagsvikariat

Syftet med företagsvikariatet är att ge yrkesverksamma entreprenörsinriktade människor med nya idéer en möjlighet att starta företag. Genom den ersättning som ges tryggas den blivande företagarens försörjning och han eller hon kan med full kraft ägna sig åt produktutveckling och försäljning. Förutsättningen för att företagsvikariat ges är att en arbetslös ungdom eller långtidsarbetslös kommer in och vikarierar för den som startar företag.

Regler för företagsvikariatet

- ? Möjlighet till ledighet med motsvarande 85 procent av ersättningen ifrån arbetslöshetsförsäkringen medges för start av näringsverksamhet eller utveckling av befintligt företag om samtidigt en arbetslös går in och vikarierar för den lediga.
- ? Ersättning för start av näringsverksamhet omfattar minst tre månader och max ett år.
- ? Under tiden ersättning utbetalas får man inte ha lön från sin ordinarie arbetsgivare.
- ? Arbetsgivaren måste godkänna vikarien.
- ? Ledighet för start av näringsverksamhet ges till personer mellan 20 och 60 år.
- ? Prioriterade grupper för vikariaten är arbetslösa ungdomar och långtidsarbetslösa.

För båda programmen gäller att den som beviljas ersättning för start av företag eller utbildning måste ha varit tillsvidareanställd under minst två år hos den nuvarande arbetsgivaren.

Friår

Intresset för det nu avskaffade friåret överträffade alla förväntningar. Det visar att det var en bra och efterlängtd reform. Många tog chansen att pröva något nytt under ett år.

Det finns som väntat en stor variation i vad friårstagarna gjorde under sin paus från sitt vanliga arbete. Många valde att satsa på alternativen att starta eget företag eller vara hemma med barn eller barnbarn. En annan stor grupp valde att studera, antingen för att höja sin kompetens eller för att ta chansen att studera något man annars aldrig skulle få möjlighet till i sin yrkesroll. Även för de personer som vikarierade för friårstagarna gjordes en välfärdsvinst genom att en i vissa fall långvarig arbetslöshet kunde brytas.

Arbetslivsinstitutets utvärdering av friåret visar att reformen lett till ökad rörlighet på arbetsplatser och arbetsmarknaden. Institutet för arbetsmarknads- politisk utvärdering (IFAU) visar att tiden i arbetslöshet för friårsvikarierna minskat efter vikariatet. Friåret har således varit positivt för både vikarier och friårstagare.

Miljöpartiet föreslår att friåret återinrättas 2012 med 5 000 platser och anslår 500 miljoner kronor under anslaget 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser.

Stöd för start av näringsverksamhet

Stöd för start av näringsverksamhet är en arbetsmarknadsåtgärd som få tar del av. Skälet till det har att göra med att vi varit inne i en högkonjunktur med minskad arbetslöshet och minskat deltagande i arbetsmarknadsprogram. Men nu har vi den motsatta situationen med ökad arbetslöshet som följd, och då gäller det att inriktningen på programutbudet är brett och framtidsinriktat för att ge så många som möjligt goda förutsättningar att snabbt återinträda på arbetsmarknaden.

Många av de nyanmälda arbetslösa kan utan tvekan ta steget att bli egen företagare. Det gäller inte minst bland de yngre som dessutom många gånger har spännande idéer som skulle kunna förverkligas genom ett eget företag. Problemet är att många värjer sig då man saknar kunskap om vad som krävs för att starta eget – man vet inte hur man gör.

Tidigare erfarenheter visar att stöd för start av näringsverksamhet är en av de mest träffsäkra åtgärderna. Det leder i hög grad till jobb och varaktig sysselsättning.

Regeringen föreslår att deltagare i jobbgarantin för ungdomar ska kunna ta del av stöd till start av näringsverksamhet. Det betyder att de nu ger klartecken för att en del av de arbetslösa under 25 år kan få stöd för att starta eget.

Miljöpartiet vill gå längre och föreslår att även arbetslösa ungdomar som inte kommit in i jobb- och utvecklingsgarantin ska ges möjlighet till stöd för start av näringsverksamhet och anslår 100 miljoner kronor utöver regeringens förslag 2012.

Socialt företagande

Trots en god konjunktur och en god arbetsmarknad är det fortfarande stora grupper av människor som inte får arbete. Det handlar om funktionshindrade, före detta missbrukare, före detta kriminella och långtidssjuka med flera.

Socialt företagande är ett alternativ för att integrera de mest utsatta grupperna både i samhälle och i arbetsliv. Det skapar nya arbetstillfällen och ökar arbetskraftsutbudet. De sociala företagens affärsverksamhet är ett medel för att uppnå de sociala målen, och eventuella vinster återinvesteras i verksamheten. Samhällsvinsterna av det sociala företagandet är uppenbara och dokumenterade.

2007 fanns det cirka 150 sociala företag i Sverige som vuxit fram oberoende av varandra och som är förankrade i de grupper vars behov de avser att lösa. De har ofta startat som projekt med stöd av intresseorganisationer eller kommuner och med starka inslag av eldsjälars engagemang. Intresset för socialt företagande är växande i Sverige men också internationellt. Goda erfarenheter finns i flera av EU:s medlemsstater.

Fel! Okänt namn på

Trots detta är det sociala företagandet och dess förutsättningar närmast okända hos myndigheter som Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan och hos företagsstödande aktörer. Det innebär stora svårigheter att bygga långsiktigt hållbara företag. Dagens regelverk är ofta inte anpassade för de sociala företagen och deras medarbetare.

Miljöpartiet anser därför att det behövs insatser för information, kunskapsutveckling, samordning, kompetensutveckling och en översyn av relevanta lagar och regler med mera. Åtgärden finansieras inom utgiftsområde 24 inom ramen för anslaget till Tillväxtverket.

Access

2005 fick Statens kulturråd i uppdrag av regeringen att starta ett sysselsättningsprojekt inom kulturområdet med namnet Access. Syftet var att digitalisera och tillgängliggöra stora delar av vårt kulturarv. Museer, bibliotek och arkiv kunde ansöka om bidrag för att täcka lönekostnader för nyanställda som utförde dessa uppgifter. Den borgerliga regeringen har fasat ut verksamheten.

Digitaliseringen av kulturarvet är av stor vikt för tillgängligheten, både för samtiden och för framtida generationer. Genom att viktiga kulturskatter digitaliseras kan alla uppleva dem, när som helst och var som helst ifrån. Samtidigt säkerställer vi att de alltid kommer att kunna finnas kvar för att kunna upplevas även i framtiden, oavsett vad som kan hända med det fysiska exemplaret.

Vi vill fortsätta Accessprojektet, och lägga till ett nytt uppdrag att digitaliseringen ska ske med öppna standarder. Vi ser en möjlighet att Access kan finansieras inom ram för anslag 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser.

Alternativa arbetsförmedlingar

Arbetsförmedlingen har uppdraget att i sin verksamhet allt mer upphandla jobbskapande åtgärder av andra aktörer. Till det är Miljöpartiet i princip positivt då det behövs många nya inslag i åtgärdsprogrammen. Arbetsförmedlingen samarbetar också allt mer med bemanningsbranschen, vilket är positivt då bemanningsbranschens matchande förmåga är bra. Det måste dock betonas att det är av största vikt att Arbetsförmedlingens upphandlingar kvalitetssäkras. Det finns flera exempel på att kvalitetssäkringen misslyckats, vilket är allvarligt och olyckligt då det är de arbetslösa individerna som drabbas.

Miljöpartiet har redan tidigare föreslagit att regeringen tar initiativ för att stimulera arbetsmarknadens parter att bedriva arbetsförmedling. Vi anser att staten, inom ramen för anslag till arbetsförmedling, ska ge ekonomiskt stöd till arbetsförmedlingar som drivs av kollektivavtalsslutande parter på arbetsmarknaden.

Ett bättre arbetsliv

Ökat anslag till Arbetsmiljöverket

Arbetsmiljöverket gör ett omfattande och bra inspektionsarbete på arbetsplatserna. De arbetar framgångsrikt med metoden att i första hand lösa arbetsmiljöproblem i samförstånd, vilket är mycket bra.

Regeringen har sen den tillträdde minskat anslagen till Arbetsmiljöverket. Det har bland annat inneburit att många tjänster avvecklats på myndigheten och att inspektionsarbetet dragits ned.

Under innevarande budgetår har anslaget till Arbetsmiljöverket ökat med 33 miljoner kronor. Enligt vår mening är det otillräckligt. Vi menar att det krävs en anslagshöjning som innebär att verksamheten kan lyftas upp till nivån som gällde före regeringsskiftet.

Miljöpartiet föreslår att anslaget till Arbetsmiljöverket ökas med 50 miljoner kronor årligen 2010, 2011 och 2012 i förhållande till regeringens förslag.

Arbetslivsinstitutet

I sin första budgetproposition efter regeringsskiftet 2006 beslutade regeringen att Arbetslivsinstitutet skulle avvecklas från den 1 juli 2007. Då deklarerades att regeringen skulle återkomma till riksdagen under 2007 med ytterligare anslagskonsekvenser samt i de fall vissa arbetsuppgifter ska föras över till annan myndighet.

Miljöpartiet kan nu konstatera att regeringens antydningar, att Arbetslivsinstitutets verksamheter skulle fortsättas genom annan myndighet, inte uppfyllts. Det är enligt vår mening oacceptabelt då Arbetslivsinstitutet bedrivit viktig forskning på områden inom en allt mer komplex och förändringsbenägen arbetsmarknad. Det gäller inte minst inom jämställdhets- och arbetstidsområdet.

Miljöpartiet föreslår att Arbetslivsinstitutet återinrättas, alternativt att verksamheten förläggs hos annan huvudman och anslår 50 miljoner kronor årligen 2010, 2011 och 2012 i förhållande till regeringens förslag.

Fel! Okänt namn

Sammanfattning av anslagsförändringar utgiftsområde 14

Anslag	Anslagsförändringar (miljoner kronor)		
	2010	2011	2012
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	-316	297	3 999
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	1 470	1 470	965
2:1 Arbetsmiljöverket	50	50	50
2:6 Arbetslivsinstitutet	50	50	50
Livsinriktad rehabilitering	500	500	
Summa för utgiftsområdet	1 754	2 367	5 064

Specifikation av anslag 1:2	2010	2011	2012
Höjd ersättningsnivå till 80 % de 300 första dagarna (450 för personer med barn)	500	500	500
Höjt tak till 780 kr per dag i ersättningen			3 700
Införande av studerandevillkor		1 000	1 000
Nej till utförsäkring från sjukpenning	-816	-1 203	-1 201
Delsumma	-316	297	3 999

Specifikation av anslag 1:3	2010	2011	2012
Jobb utbildning till unga (del av ungdomspaket)	375	375	190
Lärlingsplatser (del av ungdomspaket)	300	300	150
Utbildnings- och företagsvikariat	770	770	
Friår			500
Starta eget bidrag			100
Stöd till unga med funktionsnedsättning (del av ungdomspaket)	25	25	25
Delsumma	1 470	1 470	965

Stockholm den 5 oktober 2009

Ulf Holm (mp)

Esabelle Dingizian (mp)

Jan Lindholm (mp)